

Fackligt arbete, ofrihet, särbehandling, och autonomi

Gunnar Gillberg, Lars Ivarsson,
Kristina Palm och Anna Peixoto

Arbetsmarknad & Arbetsliv nr.1 2025 innehåller fyra artiklar och en bokrecension.

I artikeln ”Inom och utanför den svenska modellen – SAC Syndikalisternas fackliga kamp för migrantarbetare i arbetsdomstolen” analyserar Catharina Calleman SAC:s fackliga kamp för migrantarbetare i arbetsdomstolen och belyser bakgrunden till dessa mål samt vilka fackliga strategier som påverkar utgången. Artikeln diskuterar även hur arbetslivskriminalitet och statliga åtgärder påverkar det fackligt arbetet. Artikeln lyfter även fram förslag på lagändringar som skulle motverka arbetslivskriminalitet och stärka det fackliga arbetet.

I artikeln ”Ofrihet på den fria arbetsmarknaden? Representationer av tvång vid arbetstillstånd och lönesubventioner i fack- och arbetsgivarpress” undersöker Sofie Tornhill hur svensk fack- och arbetsgivarpress skildrar tvång och mer eller mindre ofritt arbete inom städ- och restaurangbranscherna. Artikeln fokuserar särskilt på rekrytering, arbetskraftsutvinning och utträde, när beroendeförhållanden och sociala hierarkier beskrivs och analyseras. Artikeln visar hur maktrelationer på arbetsmarknaden kan normaliseras eller utmanas i skärningspunkterna mellan statlig reglering, ekonomiska intressen och politiska ställningstaganden.

I artikeln ”Det dunkelt tänkta blir det dunkelt sagda – En policystudie av den externa kommunikationen kring särbehandling i Sveriges regioner” undersöker Anneli Matsson i vilken utsträckning som regioner kommunicerar frågor kring särbehandling externt. Studien visar att det är få och hon drar slutsatsen att denna form av otillgänglighet bidrar till ojämlikhet istället för jämlik och socialt hållbar arbetsmiljö.

I artikeln ”Den professionella autonomins skiftande uttryck - En studie av domarprofessionens möjligheter att utöva sitt professionella omdöme” tar sig Stella Orback an frågan, hur kommer domares professionella autonomi till uttryck i det dagliga arbetet i tingsrätten? Genom analys av nio intervjuer

---

DOI: <https://doi.org/10.58236/aa.27601>

© Författaren/författarna. Detta är en Open Access-artikel som distribueras enligt Creative Commons, licens CC-BY 4.0

kommer Orback fram till att autonomin hos domare upplevs starkare inom arbetets utförande och uppföljning än arbetets organisatoriska ramar. Vidare visar hon att ekonomiska värden såsom effektivitetskrav, indirekt tillåts begränsa domares professionella autonomi liksom demokratiska värden.

Avslutningsvis i detta nummer recenserar Kristina Boréu avhandlingen *Unpacking Online Retailing. The organization of Warehouse Work and Inequality* skriven av Klara Rydström vid Luleå tekniska universitet, 2024. Boréu menar att Klara Rydströms avhandling utgör ett viktigt bidrag till kunskapen om ojämlikheter i svenskt arbetsliv samt understryker behovet av fortsatta studier av ojämlikhet, inte bara utifrån arbetsplats och bransch, utan också utifrån anställdas liv utanför arbetet.